

Ruteinspeksjon.

Helge Foss

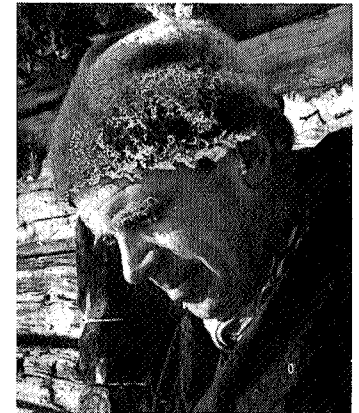
OM Å RO
(TANKER OM TURISME)

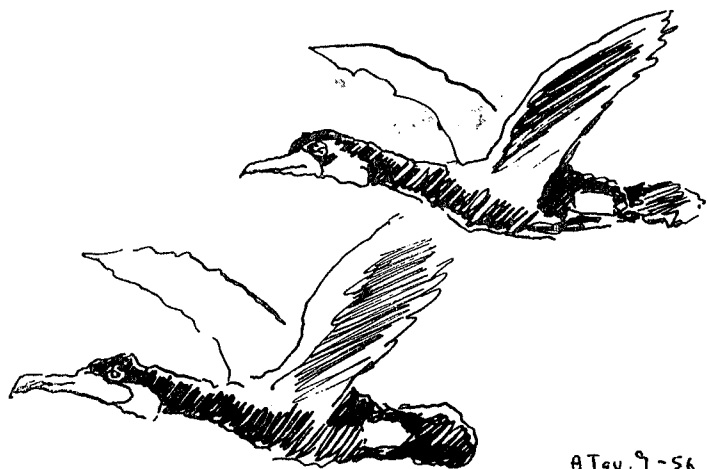
Av Herbert Helgesen

Det satt en gammel ravn på toppen av en haug ut mot havet. Vonde vetter og Odins vitskap bodde i den. Som et omen og et jærtegn satt den der og sperret veien vår. Ikke bokstavelig nei, men i skodden ble den et landemerke. Skulle vi videre, var den i sannhet et skrøpelig méd.

Vi var kommet innfra fjordene og hadde nok engang eslet oss til Halten. Men hittil hadde det gått med oss som med Kaleb oppe på Horebs berg — når det forjettede landet lå innom nåhold, da seig havskodda som en vegg framom stemnen. Og så stort er havet og så liten Halten, at det trengs sjøfolk og rorskarer bedre enn oss for å ta seg fram dit i skodde, strøm og sjøsetning selv ved midtsommerleite.

Men den som er ute for å vinne landkunne og sjømannskap, får finne seg i å trekke kjølfaret i flere leier enn én. Når framfarten var stengt i vest, fikk vi freiste i øst og sør. Slik gikk det til at vi fikk fare i de fagre fjordene på Nordmøre og fram til Storhavets by denne underlige, uvarme sommeren 1958.

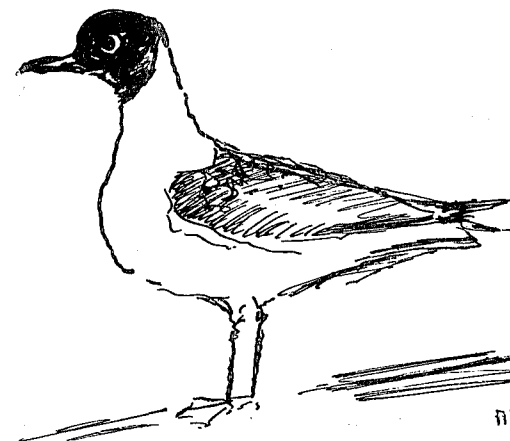
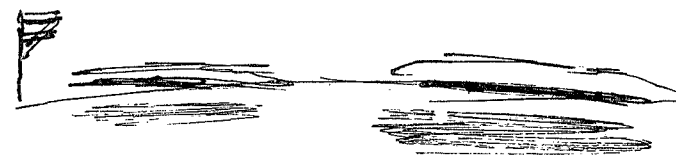
AT90. J-56

Arnold og jeg liker å ro. Vi trivs med vass-sildret fra årebladet når det svinger fram over smul sjø. Vi trivs med å se småøyer vokse av hav for å synke tilbake i det igjen, og vi trivs med å se landet gli under årebladet. Djupe fjorder og åpne åser, fjerne fjell og fugl i flukt, sol, regn og vind over havets brede rygg — slik er livet langs kysten der Arnold og jeg ror.

Tanken kom for meg engang krigssommeren 1940. Liten lyst hadde jeg til å bli tysk fange nordom Narvik. Hvis det ville seg slik at de trengte rydningsmannskap på den havna, så var det arbeide i mange mannsaldre. Selv stod jeg på kaia i Svolvær med en fager ranværing for øynene. Snipp og snau, men med en nyfødt plan om å ro sørover langs kysten. Båttjuv ble jeg alikevel ikke den gangen. Hvorfor, det er en annen historie for en annen årbok.

Men tanken holdt seg, om småbåtferd over sommersjø, om dvask tang som duver i båredraget, om skarv på skjær og måseskrik, og om tjellen som tripper på røde bein i fjæra. Ikke bare at tanken holdt seg, den levde og vaks under ufrihet, tvang og fremmed bud og i utlendighet.

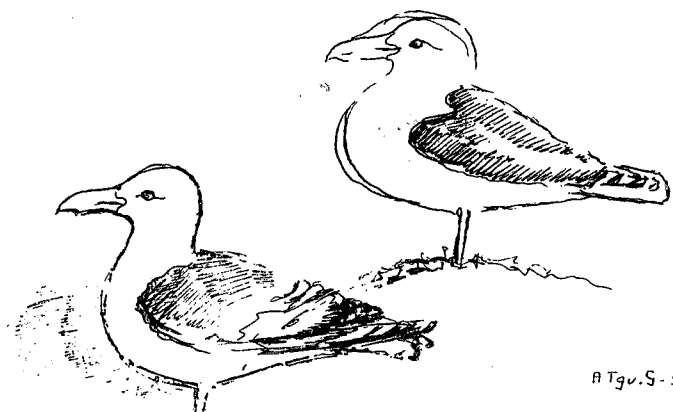
Freden kom, og med den mangt og meget som måtte gjøres før man kunne hylle landet fra toften og dra i «småviking». Mellom

ATG-56

annet måtte jeg ha en båt først. Men det laget seg alt, og en dag satt Arnold og jeg i «Ormen Stutte». Den er naue lik den lange navnen sin, men så er de nært skyldt òg. Det er en to-og-enhalv-rums Åfjord færing, med den samme håtten og linjene som «de lange, svarte skibene». Den er en fryd for øyet, en prydd på sjøen. Jeg har sett det glimte til i mang en gammel kall når han har saumfart båten og husket leiken fra ungdoms tid.

Det ville seg slik at Arnold og jeg kom ilag. Det var liksom garantien for at planer ble mere enn en pekefinger på et kart. En dag dro vi ivei. Noe mål hadde vi ikke, men vi havnet i Rørvik. Turen var som et eventyr. På veien nordover hadde vi kjensle av å ro ilag med en skyggehær av navngjetne menn. Fra Ottar som reiste på Bjarmelandsferd til han Pinadø med Litj'foten og Juvik-folket. Det blåste friskt utom Jøa, slik at det var vondt å skyve

ATg v. S - 2.

årene over knehasene, men det ga god bakgrunn for Duun-lesingen den høsten.

Siden dro vi ut i Sula. Vi fant veien om Svellingen og Vikasundet, over Leikua og ut dit hvor fallgarden lå og verget landet som en bikkje med kvite tenner. Vi rodde østover havet, framom Kya og Homlingsvær og inn Svalbarden til Titran. I teltet om nettene hørte vi havbåra på tusenmilsferd bli stoppet mot fjell, og steinene som levde i fjæra. Vi kjente fugle-øyenes tette, myke gress-seng under oss, og vi så lys bli kastet over teltduken fra lykter som en heimføring fra innlandet ikke hadde hørt tales om engang.

Visselig var det småbarn-sull fra et sommerhav, men så mye låt var det, at vi skjønnte at sangen også kunne synges på annet vis. Og slik var følelsen av å sitte i småbåt nede på selve vass-skorpen at man vel skjønnte de folks tanker som i hine dager seilte vestover etter stjernene. Også deres, som i kringens år rodde fra Vestlandet til Shetland. For ikke å nevne de mange som til daglig henter næringen sin på dette viset og som det sjelden blir risset noen runer over.

«Turisme» var engang et fagert ord, med eim av høg fjell og ukjent land. Det har kanhende minket i verd nå, fått en liten dåm av bensin, av hotellkomfort og rødmalt stein. Det har blitt litt av en klisjé, smaker ikke så godt lengre. Kanskje har tiden kommet

til å vøle på ordet. Dagens turist skal gå utenom mengden. Han skal søke dit hvor landet er nytt, hvor godtfolk ikke sliter stier nøtte mellom malte merker. Nei, til de fagre fjell og de døgne daler, de åpne fjordstrøk og de øde hav hvor mann er mann, avhengig av egen makt og megin for å ta seg fram på uglatte stier til fjerne mål. Kanhende gir d e t like meget igjen som å traske med flokken.

Kanhende sitter Odins ravn på toppen av en skuggehaug for noen hver av oss og tvinger oss inn på veier vi ikke har vandret før. Kan disse linjene bringe noen over til andre måter å ferdes i dette fagre landet vårt på, så var i sannhet Munin en vis, gammel fugl.

ATG